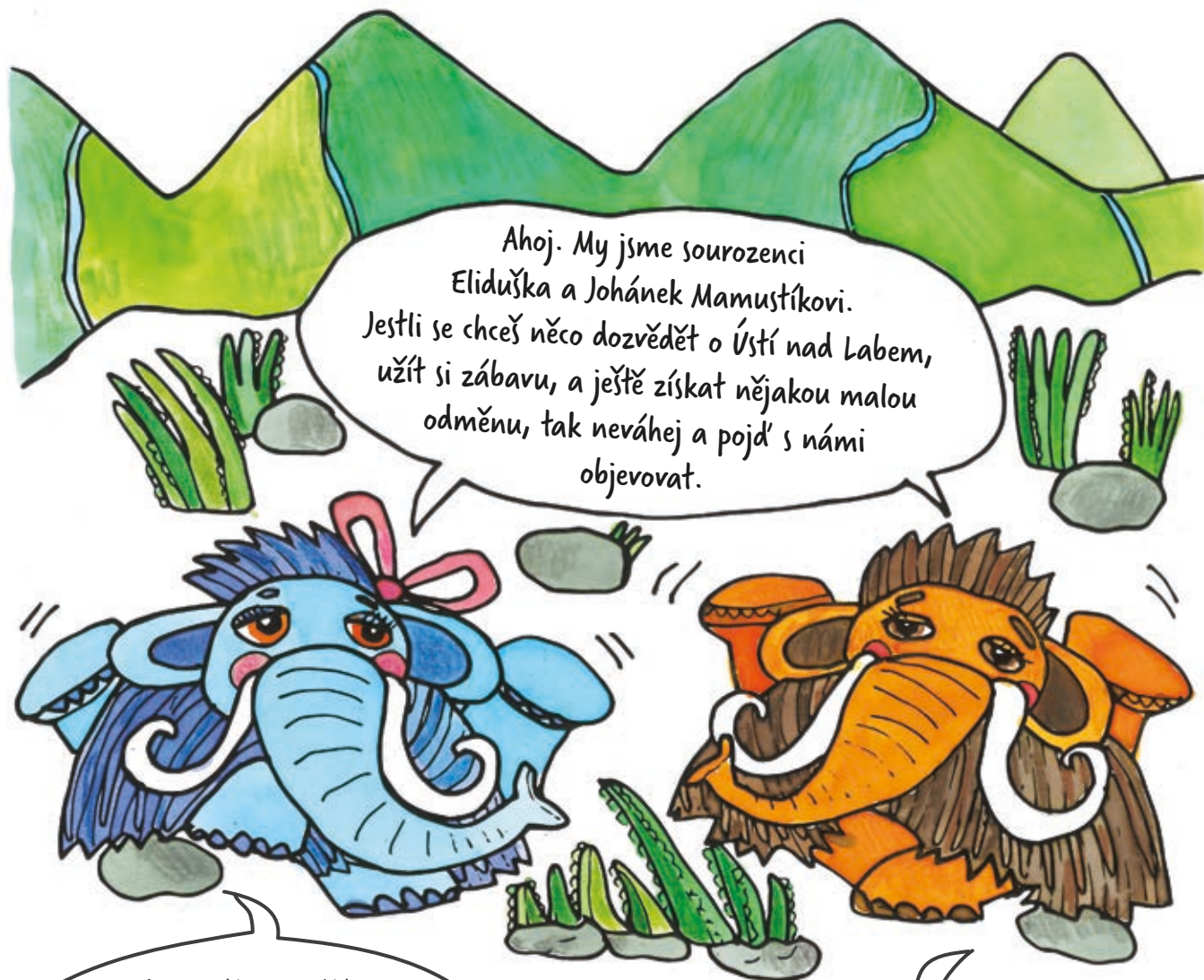

CO MAMUSTÍCI NEVIDĚLI

(A VY MŮŽETE)

Ahoj. My jsme sourozenci
Eliduška a Johánek Mamustíkoví.
Jestli se chceš něco dozvědět o Ústí nad Labem,
užít si zábavu, a ještě získat nějakou malou
odměnu, tak neváhej a pojď s námi
objevovat.

Neboj, není to nic složitého.
V tomhle sešitu najdeš povídání o Ústí
a taky několik úkolů. Některé vyplníš přímo tady,
další Tě pošlou na různá místa ve městě. Odpověď na
každý úkol Ti pomůže objevit artefakt z různých období
ústeckých dějin. Artefakty pak doplníš do křížovky
na zadní straně a označená políčka Ti
ukážou heslo.

Až ho budeš znát, zajdi do ústeckého
informačního střediska na Mírovém náměstí, kde
ukážeš tenhle vyplněný sešit, řekneš heslo a odměna je Tvoje.
A neměj strach, když na něco nebudeš moct přijít, zajdi
nebo zavolej do infostřediska a tam Ti ochotně poradí.
Telefonní číslo najdeš na zadní straně sešitu.

KDYŽ SOPTILY HORY A DUPALI MAMUTI

Před miliony let bylo v Ústí pořádné horko – vybuchovaly tu sopky. Díky tomu dnes máme i zajímavé skalní vyhlídky jako Mariánský vrch nebo třeba Vrkoč, kam se můžeš vypravit po naučné stezce z Větruše. Později se ochladilo a proháněli se tu mamuti, sobi, nebo také chlupatí nosorožci.

V ústecké čtvrti Bukov se našly kosti devatenácti mamutů a spousta dalších pravěkých zvířat starých asi 26 000 let. Archeologové přímo na místě pracovali více než půl roku. Kostí mamutů se ale našly i třeba mezi Stadicemi a Trmicemi.

Koukni se na obrázky a škrtni ty, které nepatří do pravěku. Zbydou tři správné a když opíšeš písmena, která u nich jsou, zjistíš název prvního artefaktu.

A z téhle doby pocházíme i my.

Ale budeme Tě provázet nejen pravěkem, ale celou historií města.

O ORÁČOVI ZE STADIC A OHNI V HOUŠTÍ

Úrodná půda při soutoku řek Labe a Bíliny byla domovem pro mnoho lidí už od nepaměti. Kromě prastarých kultur, jejichž jména ani neznáme, se tu vystřídali i Kelové, Germáni a nakonec Slované.

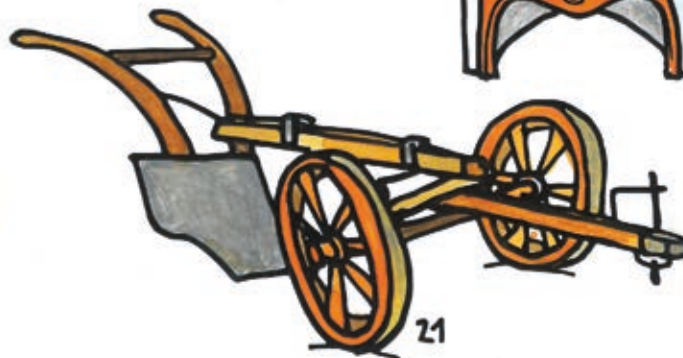
Víš, že o Ústí nad Labem jsou i pověsti? Podle jedné přišli do tohoto kraje bratři Rušisvad a Lahoboř. Lahoboř si vystavěl sídlo na vrchu, který se dnes nazývá Větruší. Pověst praví, že to bylo jméno Lahobořovy ženy. Bratři prý potkali starou ženu, která uměla věštit. Ta jim řekla, aby při východu jitřenky hledali velký oheň v lese a na tom místě založili město. Bratři udělali, jak jim řekla, a protože se oheň nacházel v místech, kde rostlo houští, nazvali město Hausstím. Z toho prý pak vznikl název Ústí.

Příběh je to sice pěkný, ale určitě nepravdivý. Jak to bylo doopravdy, se dozvíš na dalších stránkách.

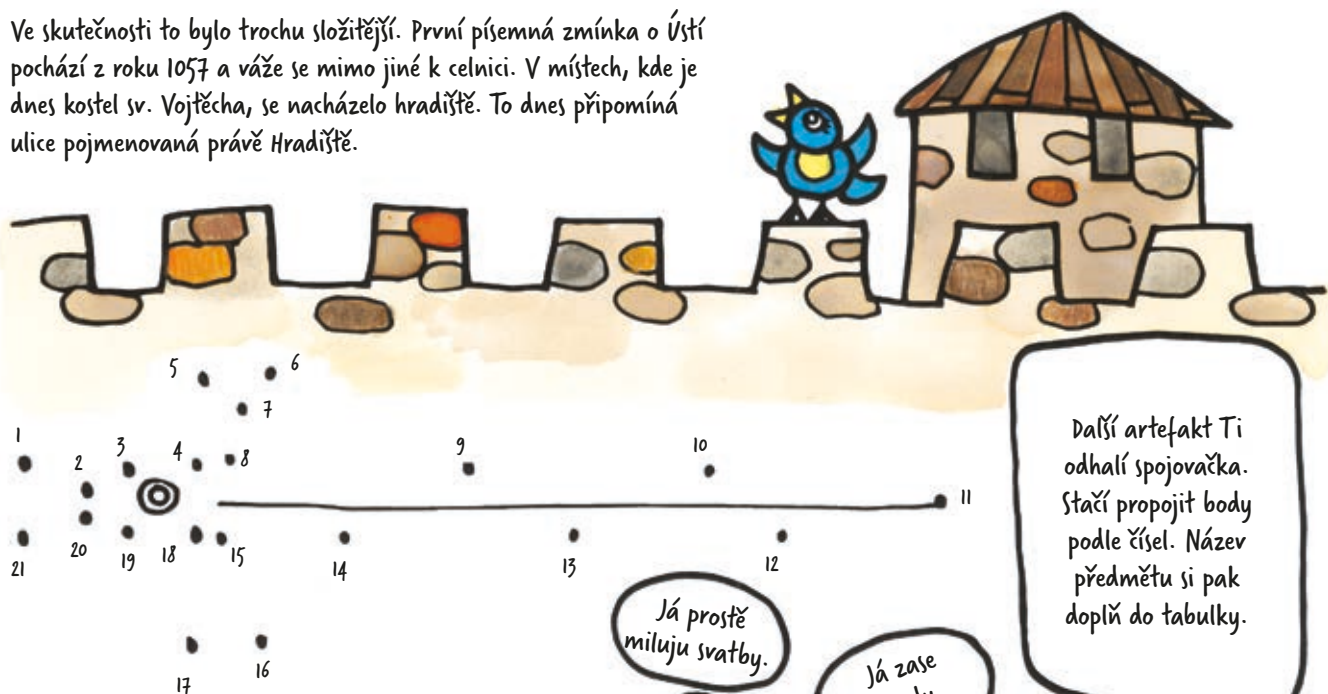
Podle jiné pověsti pocházel z nedalekých Stadic zakladatel knížecího a královského rodu Přemysl Oráč, kterého si za muže vyvolila kněžna Libuše. Dnes tam najdeš jeho pomník, Královský pramen a další památná místa.

Tvým dalším úkolem bude zjistit, kolik kilometrů měří zelená turistická trasa od Větruše k památníku do Stadic. Správnou odpověď zjistíš na rozcestníku, který je umístěn u vstupu na dětské hřiště na Větruši. Počet kilometrů se rovná číslu u správného artefaktu!

POČÁTKY ÚSTÍ NAD LABEM

Ve skutečnosti to bylo trochu složitější. První písemná zmínka o Ústí pochází z roku 1057 a váže se mimo jiné k celnici. V místech, kde je dnes kostel sv. Vojtěcha, se nacházelo hradiště. To dnes připomíná ulice pojmenovaná právě Hradiště.

Památkou na tuto dobu je i kostel sv. Vojtěcha, i když tenkrát vypadal jinak. Došlo tam ale k jedné slavné události – 23. dubna 1186 se v něm konala svatba budoucího markraběte Albrechta Míšeňského s Žofií, dcerou přemyslovského knížete Bedřicha.

KRÁLOVSKÉ MĚSTO

Erkenbertovi ze Starkenbergu... Zkus to říct třikrát rychle po sobě.

To by se mi zamotal chobot.

Z osady se postupem času stalo město. Nevíme přesně, kdy to bylo. Můžeme ale jistě říct, že k povýšení Ústí nad Labem na královské město došlo mezi lety 1233 a 1249. Král Václav I. totiž 7. února 1249 vydal listinu, kterou daroval celé město Ústí Erkenbertovi ze Starkenbergu za věrné služby.

Občas měl sice Ústí v držení i někdo jiný, založeno ale bylo jako královské město a vždy se také po nějakém čase králi vrátilo. A jako správné královské město muselo mít i hradby a dostalo řadu výhod. Smělo se zde například vařit pivo nebo pořádat trhy. Vznikl i druhý kostel, který nese jméno Nanebevzetí Panny Marie.

Víš, kudy vedly městské hradby? I na dnešních mapách to jde velmi dobře poznat. Jejich umístění totiž připomínají názvy dvou ulic, které těmito místy procházejí.

Napovíme Ti, že názvy ulic se skládají ze dvou slov. Doplň oba názvy do tabulky, písmena ve vyznačených políčkách seřaď podle čísel a zjistíš, co je dalším artefaktem.

		7	
		10	2

3			5			1	9
	4			6		8	

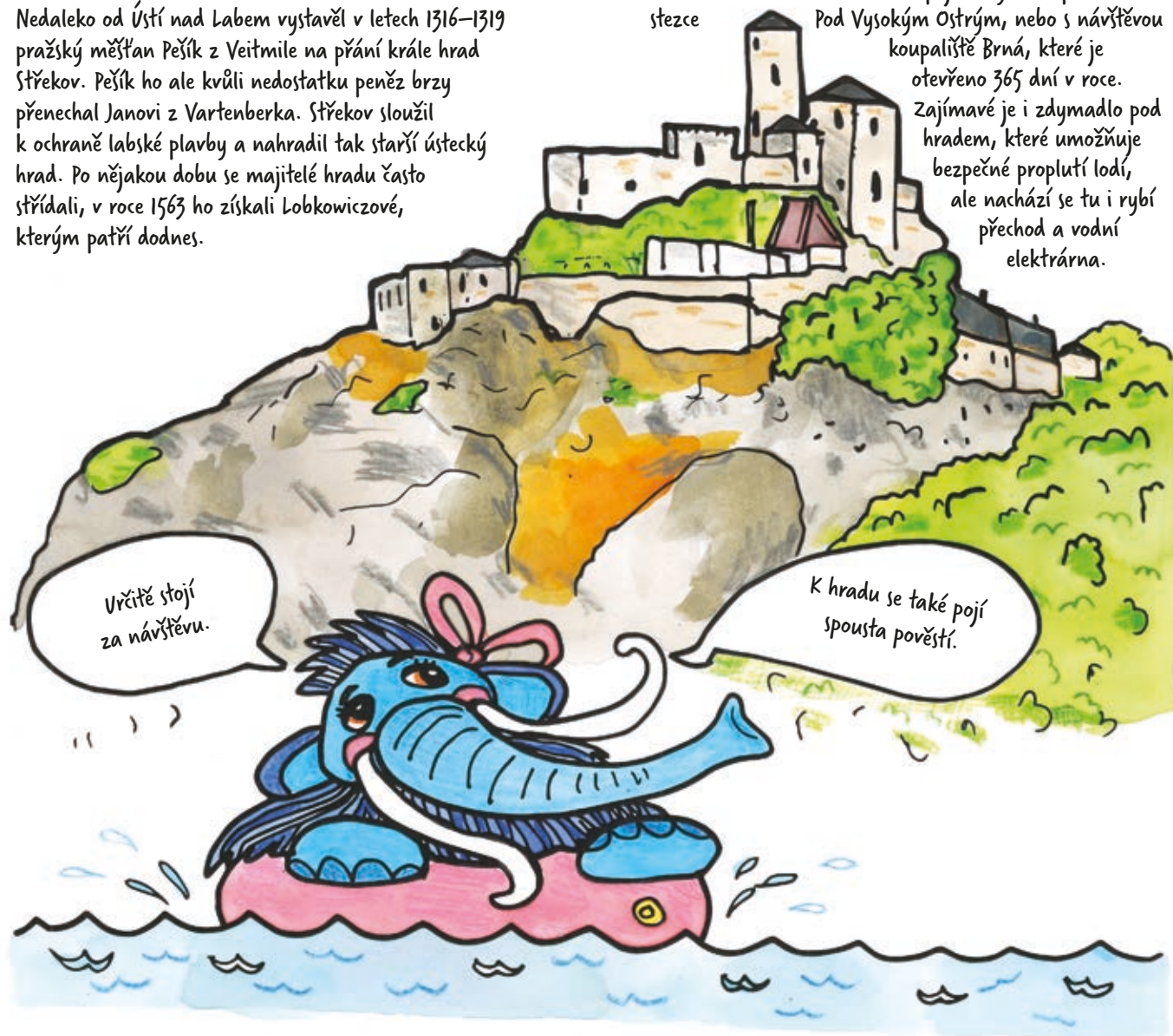
HRAD STŘEKOV

Nedaleko od Ústí nad Labem vystavěl v letech 1316–1319 pražský měšťan Pešík z Veitmile na přání krále hrad Střekov. Pešík ho ale kvůli nedostatku peněz brzy přenechal Janovi z Vartenberka. Střekov sloužil k ochraně labské plavby a nahradil tak starší ústecký hrad. Po nějakou dobu se majitelé hradu často střídali, v roce 1563 ho získali Lobkowiczové, kterým patří dodnes.

Hrad byl během různých válek poškozen a chátral, v 19. století ho „objevili“ první turisté. Hradní zříceniny a skály, to byly už tehdy pro výletníky doslova magnety. Návštěvu hradu můžeš spojit s výletem po naučné stezce Pod Vysokým Ostrým, nebo s návštěvou

koupaliště Brná, které je otevřeno 365 dní v roce.

Zajímavé je i zdymadlo pod hradem, které umožňuje bezpečné proplutí lodí, ale nachází se tu i rybí přechod a vodní elektrárna.

SLOVA OSMISMĚRKY

Střekov hrad
brána skála
vřes Wagner
oř rytíř
Labe noc
věž sok
lod' koně
otěž

S	T	Ř	E	K	O	V	B
L	W	H	R	A	D	Š	R
A	O	A	L	Á	K	S	Á
B	O	Ď	G	T	C	O	N
E	T	K	O	N	Ě	K	A
V	Ě	Ž	Í	S	E	Ř	V
T	Ž	Ř	Í	T	Y	R	O

Další artefakt Ti odkryje osmisměrka. Vyškrtěj všechna slova a ze zbylých písmen zjistíš, co hledáme tentokrát.

Třeba o rytíři Hugovi. Ten kdysi vládl na Střekově a vychloubal se, že nikdo na hrad nevstoupí bez jeho svolení. Komu by se to snad podařilo, tomu prý dá svou dceru za ženu. Mladý pán z hradu Blansko na něj ale vyvrál. Přišel za prudké bouřky v převleku za otrhaného poutníka. Nechali ho přespat ve stáji na seně. Jakmile všichni usnuli, pán z Blanska osedlal Hugova nejlepšího koně a ujel na něm z hradu. Hned ráno se ale vrátil. Hugo uznal svou porážku a dal mu svou dceru za ženu.

HUSITSKÁ BITVA A VYVOLÁVÁNÍ ĎÁBLA

Ústí nad Labem bylo několikrát těžce poškozeno. V červnu 1426 došlo nedaleko od města k velké bitvě, kde se střetla husitská vojska s německými rytíři. K bitvě došlo v místech, kde je dnes jezero Milada. Protože husité zahnali protivníka na útěk, říká se těm místům Na Běhání. Po vítězství husité vyplnili Ústí, poničen byl i kostel Nanebevzetí Panny Marie. Trvalo mnoho let, než se podařilo dát kostel opět do pořádku, ale již v roce 1538 došlo k velkému požáru, který téměř zničil celé město.

Ústí zůstávalo dlouhé roky malým městečkem. Pěstovalo se tu víno, včetně vyhlášeného Podskalského z Mariánského vrchu.

Na Mariánský vrch se dostaneš za chvíli od hlavního nádraží po modré turistické značce. Kaplička už tu není, ale najdeš zde naučnou stezku, kde se kromě vína a čarování dozvíš i něco o zdejší přírodě či kamenolomu.

Na Mariánc se také nacházela kaplička a poustevna, kde v roce 1771 několik vážených Ustečanů zkuselo vyvolat ďábla, který jim měl zajistit ohromné bohatství.

Byl z toho tenkrát pěkný skandál.

A dozvíš se tu také to, co je dalším hledaným artefaktem. Navštiv naučnou stezku na Mariánském vrchu a prohlédni si informační tabule. Na tabuli věnované geologii, těžbě a archeologii najdeš na konci prvního odstavce zvláštní místní název pro znělec, který tvoří tuto skálu.

Napovíme, že se jedná o název, který vznikl z německého pojmenování kopce – Marienberg.

Z MĚSTEČKA PRŮMYSLOVOU METROPOLÍ

Ústí nad Labem se během 19. století proměnilo v neuvěřitelně rušné místo. Protože se v okolí těžilo uhlí a městem protékala řeka Labe, začalo se rozrůstat. Staré hradby a brány byly zbourány, do města přišla moderní vymoženost – železnice. Do Ústí se stěhovalo čím dál víc lidí, kteří pracovali v nových továrnách. Vyráběly se tu látky, keramika, různé chemické výrobky, ale také slavné mýdlo s jelenem a rostlinné tuky v Schichtově továrně. Ústecký přístav byl v té době dokonce slavnější a rušnější než velké přístavy u moře. Město rostlo tak rychle, že se k němu v roce 1900 připojily i sousední obce Klíše a Krásné Březno.

K dalšímu artefaktu se budeš muset dostat bludištěm. Na jedné straně bludiště jsou továrny, na druhé jejich výrobky. Ale jen z jedné továrny se dá bludištěm projít až ke správnému výrobku.

A ten výrobek, který propojíš s továrnou, je dalším artefaktem.

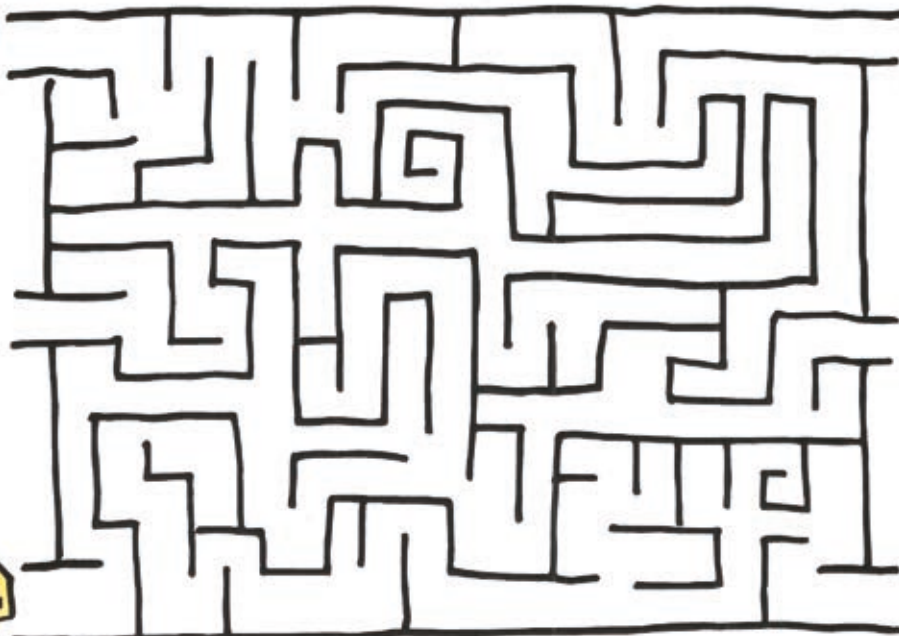
WOLFRUMOVA
TOVÁRNA

MAREŠCHOVA
KERAMIČKA

SCHICHTOVA
TOVÁRNA

KERAMICKÝ
TRPASLÍK

MÝDLO

LÁTKA

OD PTAČÍHO RÁJE K PANELOVÝM SÍDLIŠTÍM

Na začátku minulého století bylo Ústí nad Labem městem bohatých pánů i chudých dělníků. Slavní továrníci si stavěli nádherné vily, město bylo moderním centrem výroby i obchodu. A nejen to. Obchodník Heinrich Lumpe v Krásném Březně založil ptačí rezervaci, ze které později vznikla ústecká zoo.

Pak přišly smutné časy. Během války dopadly na město bomby a poničily jeho střed. Připomínkou je kostelní věž, která po bombardování zůstala nakloněná a je jednou z nejšikmějších v Evropě. Po válce se život v Ústí změnil, do města se nastěhovali noví lidé. Začala výstavba velkých sídlišť. Staré domy v centru ustoupily novým a nad městem bývala často hustá mlha. I když to bylo pro Ústí nad Labem náročné období, město rostlo a měnilo se v moderní místo, které známe dnes.

A jak najdeme poslední artefakt? Budeme trochu počítat. Vypravíš se na Lidické náměstí, kde je na budově magistrátu pamětní deska, která připomíná právě nálety na město. Jsou na ní tři čísla, ty sečteš a podle výsledku určíš, který obrázek je artefaktem.

	+		+		=				
--	---	--	---	--	---	--	--	--	--

386

OZUBENÉ KOLO

6 954

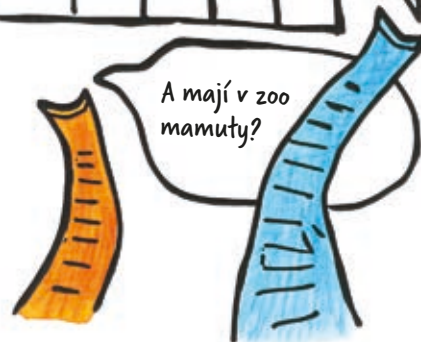
ZKUMAVKA

1 981

PTÁČEK

A mají v zoo mamuty?

ÚSTÍ NAD LABEM DNEŠ

Po roce 1989 se mnoho změnilo. Zlepšilo se ovzduší,
Univerzita J. E. Purkyně. Ukončovala se těžba na
jednoho z nich vzniklo jezero Milada. Roku 1998 byl
Mariánský most.

rozrostlo se kulturní dění, vznikla
hnědohutných dolech a na místě
dokončen moderní a oceňovaný

Ústí

Vydavatel: Statutární město Ústí nad Labem

Ilustrace: Lenka Procházková

Grafické zpracování a sazba: Petra Srbová

Informační středisko města Ústí nad Labem

Mírové náměstí 1/1, 400 01 Ústí nad Labem

475 271 700 | info.stredisko@mag-ul.cz

www.usti.cz

© Statutární město Ústí nad Labem, 2026

Město se stále mění a modernizuje. Na místě, kde před 26 000 lety tábořili lovci mamutů, roste moderní justiční areál. Dnes by nikdo na první pohled nepoznal v Ústí městečko s hradbami, kterým bylo ještě před necelými 200 lety.

Ve skutečnosti je město plné připomínek starších i novějších dějin, stačí se jen projít ulicemi a koukat se. Můžeš navštívit oblastní muzeum, archiv města, knihovnu nebo informační středisko a dozvědět se o Ústí nad Labem další zajímavosti.

A pokud se chceš na všechno podívat s pořádným přehledem, vystoupej na některou z ústeckých rozhleden nebo navštiv některou z nespočtu vyhlídek a podívej se na město a jeho okolí z výšky. Část Ústí leží v českém středohoří, na západě se vypínají Krušné hory, překrásné údolí Labe nedaleko tvoří „Bránu Čech“.

Lepší místo, odkud vyrazet na výlety do přírody, jen tak nenajdeš.

